

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

کار آفرینی

کلیه رشته ها

شاخه کار دانش

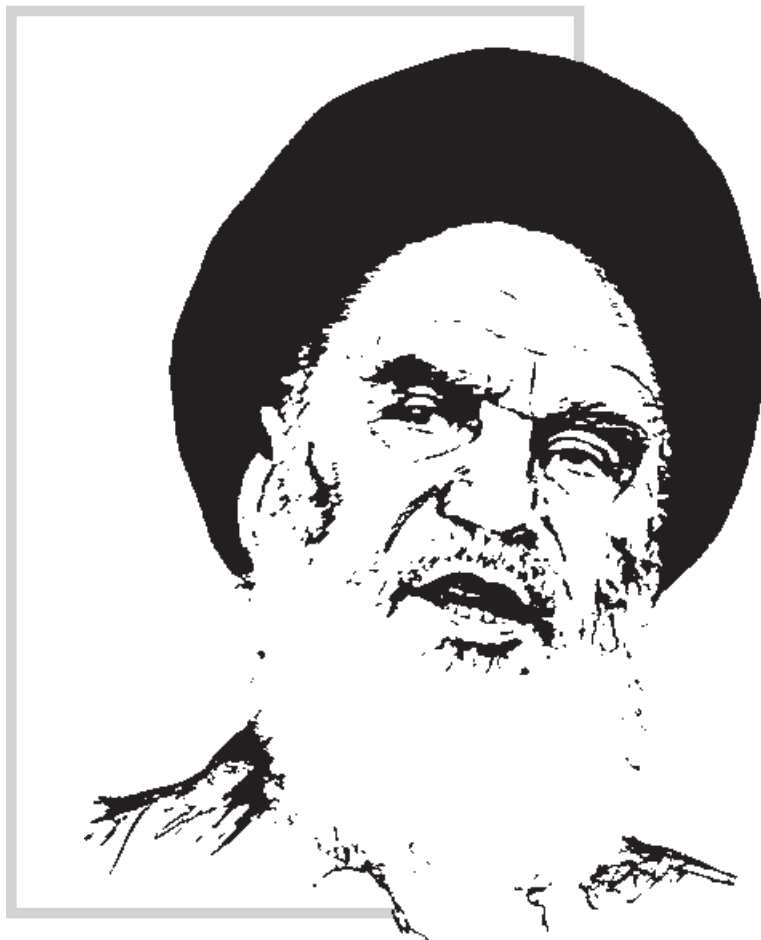
شماره درس ۵۲۰۱

تألیف:

دکتر محمود احمد پور داریانی

دکتر محمد عزیزی

وقتی که یک ملتی دید که از خارج همه چیزش دارد اداره می شود و دیگر احتیاج ندارد، به فکر این نمی افتد که خودش احتیاجش را رفع کند. آن روزی که این ملت فهمید که اگر ما جدیت نکنیم برای کشاورزیمان، جدیت نکنیم برای صنعت نفت مان، جدیت نکنیم برای کارخانه های خودمان، از بین خواهیم رفت و کسی نیست که به ما بدهد، وقتی این احساس پیدا شد در یک ملتی که من خودم باید هر چیز می خواهم تهیه کنم، دیگران به من نمی دهند، این احساس اگر پیدا شد، مغزها به راه می افتد و متخصص در هر رشته ای پیدا می شود و بازوهایی که هر عملی را می توانند انجام بدهند به کار می افتند، کشاورزی را خودشان درست می کنند و کارخانه ها را خودشان راه می اندازند، چنانکه می بیند که بسیاری از کارخانه ها را خودشان راه انداخته اند.

امام خمینی

احمدپور داریانی، محمود
کارآفرینی / تألیف محمود احمدپور داریانی، محمد عزیزی؛ [برای] وزارت آموزش و پرورش، دفتر برنامه‌ریزی و تألیف
آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش. - تهران: شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران، ۱۳۹۱
۱۵۵ص. - (شاخه کاردانش با شماره درس ۵۲۰۱)
۱. کارآفرینی. الف. عزیزی محمد. ب. ایران. وزارت آموزش و پرورش. دفتر برنامه‌ریزی و تألیف آموزش‌های فنی و
حرفه‌ای و کاردانش. ج. عنوان
۴/۳۳۸. ک ۲۷۹ الف ۱۳۹۱

وزارت آموزش و پرورش سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

برنامه‌ریزی محتوا و نظارت بر تألیف: دفتر برنامه‌ریزی و تألیف آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش
نام کتاب: کارآفرینی - ۶۰۱/۵
مؤلفان: دکتر محمود احمدپور داریانی، محمد عزیزی
مدیر هنری و طراح گرافیک متن: فریبرز سیامک‌نژاد
ویراستار: شهرام رجب‌زاده
طراح جلد: ریتون گرافیک
نوبت چاپ و سال انتشار: نهم ۱۳۹۱
چاپخانه: شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران «سهامی خاص»
ناشر: مؤسسه فرهنگی و انتشاراتی محراب قلم، تهران، خیابان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، خیابان شهدای ژاندارمری، پلاک ۲۱۶،
تلفن: ۶۶۴۹۰۸۷۹، دورنگار: ۶۶۴۶۵۲۰۱، صندوق پستی: ۵۶۸ - ۱۳۱۴۵
حق چاپ محفوظ است.

شابک: ۹۶۴-۰۵-۱۳۰۸-۳
ISBN: 964 - 05 - 1308 - 3

این کتاب به سفارش دفتر برنامه‌ریزی و تألیف آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی توسط مؤسسه فرهنگی و انتشاراتی محراب قلم
تألیف و آماده‌سازی گردیده و پس از تصویب دفتر مذکور به چاپ رسیده است.

مقدمه ناشر	۷
------------------	---

مقدمه مؤلفان	۹
--------------------	---

سخنی با معلمان محترم

فصل اول

موفقیت	۱۳
--------------	----

شناخت افراد موفق، معنی و مفهوم موفقیت، تعیین هدف

فصل دوم

برنامه ریزی مسیر شغلی	۲۳
-----------------------------	----

ضرورت تعیین اهداف شغلی، کارآفرینی به عنوان یک شغل، مسائل راه اندازی کسب و کار

فصل سوم

شناخت انواع کسب و کار	۳۱
-----------------------------	----

کسب و کار خانگی، کسب و کار اینترنتی

فصل چهارم

کارآفرینی	۴۳
-----------------	----

تعریف، ویژگیهای کارآفرینان، انواع کارآفرینی

فصل پنجم

اصول راه اندازی کسب و کار	۵۷
---------------------------------	----

راههای تأمین ایده، تعیین شکل کسب و کار، تعیین محل

فصل ششم

بازاریابی	۶۷
-----------------	----

محصول، قیمت، عرضه، مکان

مقدمه ناشر

تنوع در منابع آموزشی، با محوریت برنامه درسی، از ضرورتهای تعلیم و تربیت امروز ایران است؛ زیرا شرایط فرهنگی جامعه امروز ما با دهه های گذشته کاملاً تفاوت دارد. شتاب سریع تحولات و گسترش ارتباطات و لزوم بهره گیری از اطلاعات روز آمد، ما را وادار می دارد که از تمامی ظرفیتهای علمی و فرهنگی کشور در تجهیز مدارس و دیگر منابع آموزشی استفاده کنیم.

خوشحالیم که دفتر برنامه ریزی و تألیف آموزشهای فنی و حرفه ای و کاردانش در انجام وظایف و مأموریتهایش در تألیف کتابهای درسی، از ظرفیتهای موجود در جامعه استفاده می کند. کتاب حاضر، نتیجه همکاری این دفتر با مؤسسه فرهنگی و انتشاراتی محراب قلم است.

بحث کارآفرینی و طرح دیدگاه های نو و روز آمد در این باره، با توجه به جوان بودن جامعه ایران که جمعیت قابل توجهی از آن جویای کارند، ضرورتی دوجندان می یابد؛ ضرورتی که مؤلفان کوشیده اند پاسخ شایسته ای به آن بدهند و ناشر نیز همه تلاش خود را به کار بسته است تا حاصل زحمات آنان را در شایسته ترین هیئت در اختیار مخاطبان بگذارد.

مؤسسه فرهنگی و انتشاراتی محراب قلم با نزدیک به سه دهه تجربه در امر انتشار کتابهای کودک و نوجوان و همچنین کتابهای آموزشی و علمی برای گروههای سنی گوناگون، به این همکاری افتخار می کند و امیدوار است در انتشار کتابهای آموزشی و درسی در سطح ملی، بیش از پیش از توان مؤسسات فرهنگی و انتشاراتی استفاده شود.

مؤسسه فرهنگی و انتشاراتی محراب قلم

فصل هفتم

خلاقیت ۸۵

تعریف خلاقیت، تکنیکهای خلاقیت

فصل هشتم

جایگاه مشتری و ۹۵

ویژگیهای فروشنده خوب

جایگاه مشتری در ذهن فروشنده، صفات لازم برای موفقیت در فروش

فصل نهم

امور مالی کسب و کار ۱۰۱

حسابداری، معادله حسابداری، صورتهای مالی

فصل دهم

مدیریت کسب و کار ۱۱۷

مدیریت کسب و کار

فصل یازدهم

طرح کسب و کار ۱۲۹

طرح کسب و کار

فصل دوازدهم

پیوستها ۱۳۵

تجربیات موفق کارآفرینان

فرم طرح کسب و کار،

نمونه تکمیل شده طرح کسب و کار،

منابعی برای مطالعه بیشتر

مقدمه مؤلفان

روند تغییر و تحولات در جامعهٔ امروزی آن چنان سریع و شتابان شده است که پیش بینی آینده مقدور نیست. حرکت کشورها به سوی یکپارچگی در زمینه های اقتصادی و فرهنگی و پدیدهٔ جهانی شدن، بر اقتصاد و الگوهای کسب و کار در سرتاسر دنیا تأثیر گذاشته است. در سایهٔ این تغییر و تحولات، روند استخدام و معیارهای آن نیز در کشورها در حال تغییر است؛ به طوری که افراد مثل گذشته به دنبال استخدام مادام العمر و دائمی در یک شغل نیستند. همچنین در شرکتها و سازمانها نیز دیگر چنین فرصتهایی وجود ندارد. ماهیت تغییر و تحولات در دنیای مشاغل و حرفه ها طوری است که نیاز مستمر به کسب دانش و مهارت جدید در هر شغلی ضروری به نظر می رسد. از طرف دیگر، جهانی شدن و انتشار سریع دانش و اطلاعات در عرصهٔ اقتصاد موجب رقابت بیشتر بین شرکتها شده است.

به همین دلیل، دولتها به این نتیجه رسیده اند که برای کسب موفقیت اقتصادی در عرصهٔ ملی و بین المللی در عرصهٔ خدمات و تولید محصولات در سازمانها و شرکتها نیاز مبرم به توسعهٔ کارآفرینی است که به عنوان عامل اصلی تغییر و محرک اصلی توسعه، یعنی لوکوموتیو ران توسعه، حرکتی را آغاز کند که منجر به خلاقیت و نوآوری مستمر شود. این نوآوری ها به وجود نخواهد آمد، مگر آنکه نهادهای مختلف، زمینه و بستر آن را فراهم آورند. کارآفرینی فرایندی است که با نگاه فرصت گرایانهٔ کارآفرین آغاز می شود و نتیجهٔ آن عرضهٔ خدمات و محصولات جدید و ایجاد اشتغال و رفاه در سطح جامعه و در واقع، ایجاد یک چیز ارزشمند از هیچ چیز است. برای افزایش میزان کارآفرینی در افراد جامعه می توان آگاهیها و توانایی های آنان را در این زمینه بالا برد. به این ترتیب، راه اندازی کسب و کارهای تازه نیز رونق خواهد گرفت. یکی از عوامل مؤثر بر توسعهٔ کارآفرینی، توجه خاص به تقویت نظام آموزشی است. امروزه تقریباً در تمام پایه های تحصیلی همهٔ کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه، آموزش و ترویج کارآفرینی جای ویژه ای دارد.

در کشور عزیز ما ایران، بحث کارآفرینی و آموزش آن، از حدود ده سال پیش در شاخهٔ کار دانش نظام آموزش و پرورش مطرح شده و در برنامهٔ درسی جای گرفته است. پس از گذشت چند سال از چاپ قبلی کتاب کار دانش، نیاز جدی به اصلاح و باز نویسی این کتاب احساس می شد. به همین دلیل، مؤلفان به تهیهٔ کتاب حاضر پرداختند و کوشیدند آخرین تغییرات و تحولات آموزش و تعیین محتوای درس کارآفرینی را در سطح دنیا برای دانش آموزان دورهٔ دبیرستان در نظر بگیرند و بر مطالب کاربردی و ملموس کسب و کار تأکید کنند، به این امید که این تلاشها ثمر بخش باشد.

محمود احمدپور داریانی

محمد عزیزی

۴- می‌توانید موارد شماره ۲ و ۳ را به شکل فیلم نیز تهیه کرده، به دفعات متعدد از آنها استفاده کنید یا فیلمهایی را که درباره کارآفرینان موفق وجود دارد، برای دانش آموزان نمایش دهید و آنها را تحلیل کنید.

۵- از فارغ التحصیلان^۳ سالهای گذشته نیز که موفق به راهاندازی کسب و کار شده‌اند، دعوت کنید تا به صورت موردی تجربیاتشان را در اختیار دانش آموزان بگذارند.

۶- از آنجا که ورود به دنیای کارآفرینی و کسب و کار، مستلزم حساس شدن به محیط پیرامون خود و داشتن دید در کسب و کار است، سعی شود دانش آموزان با مجلات و روزنامه‌های اقتصادی آشنا شوند و به اخبار اقتصادی^۴ که از رادیو و تلویزیون پخش می‌شود نیز گوش کنند و هر جلسه یک تن از دانش آموزان، مهم‌ترین خبر اقتصادی را که از رسانه‌های مختلف کسب کرده است، در اختیار کلاس بگذارد.

۷- علاوه بر دانش و مهارت لازم برای راه‌اندازی کسب و کار، تجربه نیز در این امر، نقش مهم و اساسی دارد. به همین دلیل، در پایان هر فصل، نمونه‌ای از کارهای عملی متناسب با موضوع، با عنوان «تکلیف» پیش‌بینی شده است که در آن از فراگیران خواسته می‌شود به صورت عملی در امور مربوط به کسب و کار درگیر شوند. از معلمان / هنرآموزان درخواست می‌شود برای این تکالیف اهمیت فراوانی قائل شوند و برای انجام آن، راهنمایی‌های لازم را در اختیار دانش آموزان قرار دهند و حتی تکالیف دیگری نیز متناسب با ویژگیهای محیطی و منطقه‌ای از فراگیران بخواهند.

۸- کسانی که دوره کارآفرینی را می‌گذرانند، باید بتوانند یک طرح کسب و کار بنویسند. این طرح متفاوت با پروژه‌های عملی سالهای قبل است؛ زیرا از یک طرف چارچوب آن فرق کرده و از طرف دیگر نوشتن آن به صورت فردی است. هرچند که کلمات طرح کسب و کار در فصل آخر کتاب شرح داده شده، اطلاعاتی که برای نوشتن طرح کسب و کار لازم است در دیگر فصلهای کتاب آمده است. بنابراین، دانش آموزان می‌توانند پس از آشنایی با مباحث مربوط، نوشتن طرح را شروع کنند.

---

۳. یکی از مشکلاتی که می‌تواند در این زمینه وجود داشته باشد، شناسایی این افراد است؛ زیرا معمولاً پس از پایان تحصیلات، ارتباط دانش‌آموز با واحد آموزشی قطع می‌شود. به همین دلیل، تشکیل انجمن دانش‌آموختگان ضروری به نظر می‌رسد که اعضای آن می‌توانند به صورت دوره‌ای جلسات مشترکی را باهم برگزار کرده، از تجربیات هم استفاده کنند.

۴. گفتنی است که این اخبار در کشور ما با نام اخبار اقتصادی از رسانه‌های مختلف پخش می‌شود که درست به نظر نمی‌رسد، بلکه صحیح‌تر آن است که به نام اخبار کسب و کار (business news) انتشار یابد که در آن، آخرین تحولات کسب و کارهای مختلف در اختیار مخاطبان قرار می‌گیرد.

سخنی با معلمان محترم

کارآفرینی موضوعی است که امروزه توجه بیشتر سیاستگذاران، برنامه ریزان و مجریان امور کشورهای مختلف را جلب کرده است. این توجه، ناشی از نقش مهم آن در ایجاد ثروت و رفاه^۱ و همچنین ایجاد شغل^۲ در جامعه است. به همین دلیل، بحث آموزش و ترویج کارآفرینی به صورت جدی در بخشهای مختلف فرهنگی و اجتماعی جای خود را باز کرده است.

همانطور که اطلاع دارید، در بحث آموزش و یادگیری، نقش روش یادگیری و آموزش، بسیار مهم و اساسی است. با توسعه رسانه های دیداری - شنیداری و ورود رایانه به زندگی بشری، روشهای آموزشی نیز دچار تغییر و تحول شده است. به طوری که امروزه در سمینارها، کارگاههای آموزشی و کلاسهای درس می بینیم که همگان از این روشهای جدید بهره برده ، مطالب آموزشی را با جذابیت می آموزند و میزان یادگیری را در فراگیران بالا می برند. روش آموزش کارآفرینی نیز علاوه بر اینکه از این قاعده مستثنا نیست ، خود نیازمند مجموعه ای از روشها و اصولی است که در اینجا به مهمترین آنها اشاره شده ، از دست اندرکاران و مسئولان آموزشی درخواست می شود که موارد زیر را رعایت کنند:

۱- نحوه تدریس کارآفرینی به صورتی باشد که ارتباط تعاملی و دو طرفه بین معلم و دانش آموز برقرار شود و در آن از نظریات و تجربیات دانش آموزان نیز استفاده شود و معلم متکلم وحده و سخنران نباشد.

۲- پیشنهاد می شود پس از آشنایی دانش آموزان با مفاهیم و امور کسب و کار، از کسب و کارهای موفق محلی نیز بازدید کنند. مسئولان مربوطه باید در این زمینه هماهنگی و همکاری لازم را به عمل آورند.

۳- علاوه بر بازدیدهای صورت گرفته از کسب و کارهای مختلف (صنعتی، خدماتی، کشاورزی و IT) می توان از صاحبان این کسب و کارها نیز دعوت کرد تا درباره نحوه راه اندازی و اداره کسب و کار خود برای دانش آموزان صحبت کنند.

دوره

با گذراندن این درس ، با نحوه فعالیت شرکتها و مراکز تولیدی و کشاورزی و خدماتی آشنا می شوید و اطلاعات لازم را برای تأسیس و اداره یک واحد کسب و کار به دست می آورید.